

INUIT ATAQATIGIIT INATSIARTUNI

UKA2022/Imm. 30/78/89

Oktobarip 13-at 2022

Forslag til:

**EM2022/30: Forslag til Inatsisartut beslutning om, at Naalakkersuisut pålægges at udarbejde en plan for hvorledes man kan optimere en tidlig diagnosering af børn med ADHD og autisme.
(Inatsisartut medlem Mikivsuk Thomassen, Inuit Ataqatigiit)**

**EM2022/78: Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at pålægge Naalakkersuisut at nedsætte en hurtigtarbejdende arbejdsgruppe bestående af medarbejdere i psykiatrien og fra det somatiske børneafsnit med henblik på at komme med anbefalinger til og beregninger på, hvordan pleje- og behandlingsforløbet for børn- og unge kan optimeres således, at der maksimalt må gå 1 måned fra en henvisning til opstart af forløb enten i somatisk eller psykiatrisk regi for alle ikke-akutte børneforløb. Arbejdsgruppen skal desuden afdække behovet for tilførsel af økonomiske og faglige ressourcer. Arbejdsgruppen skal være færdige med sine anbefalinger og beregninger inden FM 2023.
(Medlem af Inatsisartut Anna Wangenheim, Demokraatit)**

**EM2022/89: Forslag til Inatsisartutbeslutning om at pålægge Naalakkersuisut at nedsætte en ekspertgruppe, der skal komme med konkrete anbefalinger til, hvordan vi kan blive bedre til at identificere og herefter hjælpe børn med ADHD, ADD, autisme og/eller angst. Ekspertgruppen skal komme med sine anbefalinger inden 1. juni 2023.
(Medlem af Inatsisartut Nivi Olsen, Demokraatit)**

Ordførerindlæg:

En forkortelse af udredning af psykisk syge, forbedring af tidlig indsats for de psykisk syge, uddannede eller folk der har taget kurser i give hjælp omkring øget hjælp inden for uddannelsesområdet – samt initiativ til udarbejdelse af en helhedsplan området – disse er emner som blev nævnt i Naalakkersuisuts svarnotat.

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

Inuit Ataqatigiit støtter Naalakkersuisuts handlingsplan vedrørende problemet, hvorfor vi også støtter Naallakkersuisut 2 ændringsforslag.

I arbejdet med mennesker – også i psykiatrien – er der stor mangel på uddannet personale. Vi kan ikke være sikker på hvornår vi kan afhjælpe manglen af uddannet personale. Inuit Ataqatigiit mener, at der i den henseende er behov for nytænkning.

Unge i Grønland fremkom for nyligt med deres forslag til bekæmpelse af selvmord. Et program indeholdende forslag "Qamani", som blev lavet i samarbejde med MIO, blev udsendt.

De unges udmelding er klar. De vil bane for at psykisk sygdom og sjælesorg bliver debatteret i samfundet. Men de mangler værktøjer. De mangler informationer. Lan man tale om disse i familierne – og ikke mindst blandt venner? Hvordan kan man etablere mere forståelse for et medmenneskes psykiske sygdom eller sjælesorg?

Vi lever i en moderne tid, hvor der bruges tekniske løsninger og vi har mulighed for uden videre indhente informationer i internettet – eksempelvis kan vi indhente oplysninger gennem videoer ikke ved at åbne YouTube. Men vi mangler informationer om psykiske sygdomme og sjælesorg på vores eget sprog. Hvordan kan man forstå en, der har ADHD? Hvordan skal autisme eller angst forstås? Dette skal vi som samfund blive bedre til – i et langstrakt land og da vi stadig uddannet personale mangler vi tilgængelige værktøjer og informationer, der kan bane vejen for selvhjælp.

Når man har en psykisk sygdom – har sjælesorg – føler man sig ensom om disse lidelser – som om man er den eneste i verden der lever med disse – når sådanne tanker bliver styrende – er der stor behov for at blive lyttet til – at blive holdt i hånden psykisk. at blive snakket med – at føle man ikke er alene –

INUIT ATAQATIGIIT INATSISARTUNI

at blive forstået af et andet menneske og blive vist medfølelse.

Vi har folk, der kan være med til bane vejen for at andre, selvom de ikke har specialiseret uddannelse.

i Grønland er der mange med psykisk sygdom og sjælesorg. Men vi skal ikke glemme, at vi også har mange, der er forbilleder – selvom de har haft det svært i livet har kunnet komme videre. Hvordan kan vi bedre udnytte disse kæmpe kræfter – selvom de ikke har uddannelse indenfor psykiatri – har stor erfaring i kraft af det, de har været igennem? Det er ønskeligt, der banes vej for bedre udnyttelse disse personers erfaringer.

Ovennævnte vil selvfølgelig ikke løse problemerne fuldt ud – men vi vores mission er, at man kan starte med disse, uden stor planlægning og analyser. Vi håber, at Naalakkersuisut vil bane vejen for, at der udarbejdes mere håndgribelige informationer, og man bedre udnytter personer, der i kraft af deres erfaringer med at løse livets svære vilkår, kan hjælpe andre.

Med disse ord indstiller vi sagen videresendes til det relevante udvalg til behandling.